

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ**

ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра організації та економіки фармації

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему «Аналіз інформаційного забезпечення діяльності аптечних закладів в
Україні»

Виконала: здобувач вищої освіти 5 курсу, групи ФЗБ

напряму підготовки (спеціальності)

226 «Фармація, промислова фармація»

освітньої програми Фармація

Висоцька Ольга Павлівна

Керівник: к.фарм.н., доцент Саханда І.В.

Рецензент: к.біол.н., доцент Темірова О.А.

Київ - 2024 рік

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	7
1.1. Роль аптечних закладів для населення України	7
1.2. Аналіз сучасного стану фармацевтичної діяльності в Україні	13
1.3. Вивчення відомостей, необхідних для належного здійснення фармацевтичної діяльності	18
1.4. Використання нормативно-правових актів, які регулюють інформаційно-правовий складник фармацевтичної діяльності	26
РОЗДІЛ 2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ.....	31
2.1. Вивчення інформаційного забезпечення діяльності аптек в Україні ...	31
2.2. Аналіз джерел інформації безперервного професійного розвитку фармацевтичних працівників	36
ВИСНОВКИ	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	44
SUMMARY	48

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я

ЛЗ – лікарський засіб

ЛФ – лікарська форма

МОЗ – Міністерство охорони здоров'я

НСЗУ – Національна служба здоров'я України

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність аналізу інформаційного забезпечення діяльності аптечних закладів в Україні полягає в необхідності забезпечення ефективного та безперебійного функціонування аптечної системи. Інформаційні технології допомагають вдосконалювати облік лікарських засобів, забезпечуючи точність і швидкість управління запасами. Також вони сприяють покращенню обслуговування пацієнтів, забезпечуючи точні та актуальні дані про наявність препаратів, їх вартість та аналоги. Крім того, інформаційне забезпечення дозволяє забезпечити відповідність законодавчим вимогам та контролювати обіг лікарських засобів, що є важливим аспектом в сфері охорони здоров'я.

Аналіз інформаційного забезпечення аптечних закладів в Україні має ключове значення для забезпечення високої якості фармацевтичної допомоги. Забезпечення доступу до актуальної інформації щодо лікарських засобів, їх властивостей та взаємодії є важливим кроком для надання належної медичної консультації. Окрім цього, врахування безперервного професійного розвитку персоналу аптечних закладів важливо для того, щоб утримувати високий стандарт кваліфікації фахівців. Постійне навчання дозволяє пристосовуватися до нових тенденцій у галузі фармації, використовувати нові методи лікування та ефективно взаємодіяти з пацієнтами. Запровадження сучасних технологій в управління аптечними закладами та обробка великої кількості даних можуть полегшити процеси ведення обліку лікарських засобів, контролю за строками придатності та забезпечення належного зберігання медичних препаратів.

Отже, врахування цих аспектів сприяє підвищенню ефективності та якості фармацевтичної допомоги, що впливає на загальний рівень здоров'я населення.

Мета дослідження. Проаналізувати інформаційне забезпечення працівників аптечних закладів в Україні задля вивчення джерел інформації для оцінки сучасних підходів та потреб у фармацевтичній галузі.

Задля досягнення поставленої мети визначені конкретні **завдання**, що включають проведення відповідних досліджень і аналізу, зокрема:

- проаналізувати фармацевтичні освіти та діяльність, що співпадають з основною місією у впровадженні Міжнародних стандартів фармацевтичної освіти з метою підвищення якості охорони здоров'я;

- оцінити стан безперервного професійного розвитку працівників аптеки;

- визначити основні джерела інформації, які стосуються сучасних питань фармації та медицини.

Методи дослідження. Об'єктом дослідження стали аптечні підприємства, розташовані в місті Києві та Київській області. Для вивчення аспектів даної теми використовувався метод маркетингових досліджень - конкретно, опитування. У процесі опитування брали участь 92 респонденти, з яких 95% представляли фахівців-фармацевтів/провізорів, а 5% - керівники аптечних закладів.

Новизна та значення одержаних результатів. Аналіз інформаційного забезпечення аптечних закладів в Україні, зокрема надання кваліфікованої фармацевтичної допомоги з урахуванням безперервного професійного розвитку, є критично важливим для забезпечення якості медичної допомоги населенню. Це включає в себе постійне оновлення та доступ до актуальної інформації, вдосконалення професійних навичок персоналу та використання сучасних технологій для оптимізації роботи аптечних закладів. Врахування цих аспектів сприяє підвищенню рівня обслуговування та забезпечує ефективну медичну допомогу громаді.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження магістерської роботи представлені на IV Міжнародній науково-практичній конференції «INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SCIENCE, TECHNOLOGY AND EDUCATION» (Ванкувер, Канада), що засвідчено публікацією тез та отриманням сертифіката учасника.

Структура роботи. Магістерська робота розглядається на 51 сторінці друкованого матеріалу і включає в себе вступ, два розділи, загальні висновки та список використаних джерел. В переліку літератури зазначено 29 джерел, серед яких 12 написані кирилицею і 17 - латиницею.

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Роль аптечних закладів для населення України

Аптечні заклади відіграють важливу роль для населення України, забезпечуючи доступ до лікарських засобів та медичних товарів. Ось деякі аспекти їхньої ролі:

1. **Надання медичних препаратів:** Аптеки забезпечують населення лікарськими засобами, вітамінами, дієтичними добавками та іншими необхідними медичними товарами. Це дозволяє людям отримувати необхідну терапію та підтримувати своє здоров'я.

2. **Надання консультацій:** Фармацевти, працюючи в аптеці, можуть надавати консультації та рекомендації щодо застосування ліків, їх взаємодії та можливих побічних ефектів. Це допомагає пацієнтам правильно використовувати медикаменти.

3. **Попередження захворювань:** Аптечні заклади можуть здійснювати профілактичну роботу, сприяючи розповсюдженню інформації про важливість вакцинації, основні заходи гігієни та інші аспекти здоров'я.

4. **Надання екстрених послуг:** Деякі аптеки працюють у вихідні та нічний час і можуть надавати екстрені медичні послуги, такі як вимірювання тиску, консультування з невеликими недугами та надання перших медичних послуг.

5. **Моніторинг обліку ліків:** Фармацевти в аптеці допомагають в контролі застосування рецептурних препаратів, нагадуючи пацієнтам про правильність застосування ліків та можливі ризики.

6. **Участь у громадському здоров'ї:** Аптечні заклади можуть брати участь у програмах громадського здоров'я, наприклад, в акціях по розповсюдженню інформації про важливість здорового способу життя та профілактики захворювань.

Усі ці аспекти роблять аптечні заклади важливим елементом системи охорони здоров'я та надають підтримку населенню в питаннях збереження та поліпшення їхнього здоров'я [1, 8, 15].

Важливими також є наступні аспекти ролі аптечних закладів для населення України:

1. **Доступність та розміщення:** Аптечні заклади забезпечують рівномірний доступ до медичних препаратів у різних районах країни. Їх розміщення в містах та селах дозволяє мешканцям зручно отримувати необхідні медичні товари без великих зусиль.

2. **Забезпечення лікарськими рецептами:** Аптечні заклади грають важливу роль у видачі ліків за рецептами лікарів, що сприяє правильному та контрольованому використанню потрібних медикаментів.

3. **Участь у програмах державного забезпечення:** Аптеки можуть брати участь у програмах соціального забезпечення, надаючи певні ліки за пільговими цінами або безкоштовно для соціально вразливих груп населення.

4. **Економічний внесок:** Діяльність аптек є важливим сегментом економіки. Вони створюють робочі місця, сприяють розвитку фармацевтичної галузі та забезпечують стабільність на ринку медичних товарів.

5. **Інновації та технології:** Деякі аптеки впроваджують сучасні технології, такі як електронні системи управління запасами та онлайн-замовлення ліків, що підвищує зручність та доступність послуг для клієнтів.

6. **Освіта та профілактика:** Аптечні працівники можуть проводити освітні заходи та кампанії з профілактики захворювань, що сприяє підвищенню медичної грамотності серед населення.

Аптечні заклади відіграють не тільки комерційну, але і соціальну роль у забезпеченні населення необхідними медичними товарами та послугами, сприяючи збереженню та покращенню загального стану здоров'я.

Заклади аптеки в Україні є важливим елементом системи охорони здоров'я, забезпечуючи населення доступом до необхідних медичних товарів

та послуг. Вони грають ключову роль у наданні лікарських препаратів, консультаціях фармацевтів, забезпеченні рецептурними ліками та екстрених медичних послуг. Аптеки сприяють профілактиці захворювань, розповсюджуючи інформацію про вакцинацію та важливість здорового способу життя. Розташування аптек у різних районах забезпечує рівномірний доступ до медичних товарів. Важливою є також участь аптек в програмах державного забезпечення та їх роль у соціальному забезпеченні. Аптечні заклади сприяють економіці країни, створюючи робочі місця та сприяючи розвитку фармацевтичної галузі. З впровадженням інновацій та технологій аптеки стають більш зручними для клієнтів, надаючи онлайн-замовлення та використовуючи сучасні системи управління запасами. Освітня та профілактична робота аптечних працівників допомагає підвищити медичну грамотність населення. Загалом, аптечні заклади виконують не лише комерційну, але і соціальну місію, сприяючи підтримці та поліпшенню здоров'я населення [9, 13, 21].

Аптечні заклади в Україні є важливою ланкою у системі охорони здоров'я, гарантуючи доступ до медичних товарів і послуг для населення. Забезпечуючи не лише фізичний, але і інформаційний засіб для здоров'я, вони допомагають громадянам зберігати та поліпшувати своє благополуччя. Аптеки відіграють ключову роль у наданні консультацій, контролі за видачею рецептурних препаратів, участі в профілактичних заходах та забезпеченні доступності ліків в різних регіонах. Їхня участь у програмах соціального забезпечення та інноваційні підходи до обслуговування підвищують ефективність та доступність медичних послуг для громадян. Узагальнюючи, аптечні заклади виконують багатогранну функцію у підтримці здоров'я та благополуччя населення.

У контексті глобальних викликів, таких як пандемії, аптечні заклади стають ключовим елементом в системі реагування на кризу. Вони можуть активно сприяти розподілу важливих медичних ресурсів, включаючи захисні

засоби, ЛЗ та вакцини. Участь аптек у вакцинаційних програмах та розподілі необхідних препаратів допомагає збалансувати вплив глобальних загроз на здоров'я громадян та взаємодіяти з медичними установами для спільного подолання кризи [18, 20].

Спрямованість на покращення загального здоров'я населення може підштовхнути аптечні заклади до активної соціальної відповідальності. Вони можуть організовувати та підтримувати благодійні ініціативи, такі як надання безкоштовних медичних консультацій, роздача ліків для соціально вразливих груп або підтримка проектів з профілактики захворювань. Це дозволяє аптечним закладам внести значний внесок у покращення якості життя громадян та розвиток громад.

Рис. 1.1. Формування системи фармацевтичної інформації

Завдяки розвитку технологій, аптечні заклади можуть активно впроваджувати електронні медичні сервіси та онлайн-консультації. Це дозволяє клієнтам зручно отримувати інформацію про ліки, контролювати своє здоров'я через мобільні додатки, а також звертатися до фармацевта онлайн для консультацій та рекомендацій. Такий підхід сприяє покращенню доступності медичних послуг і взаємодії з клієнтами у віртуальному середовищі.

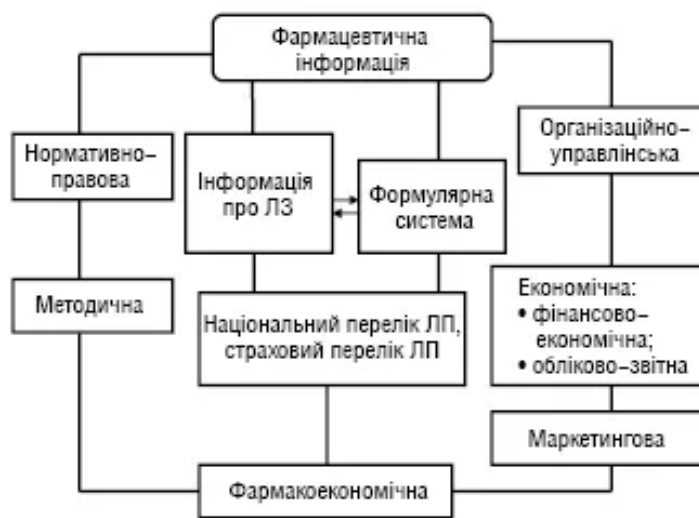

Рис. 1.2. Структурна схема доступності фармацевтичних даних

Аптечні заклади можуть взяти на себе екологічну відповідальність, пропагуючи та впроваджуючи практики вторинної переробки та утилізації упаковки лікарських препаратів. Впровадження екологічно чистих технологій та участь у програмах зменшення впливу на навколишнє середовище дозволяють аптечним закладам сприяти сталому розвитку та збереженню екології. Аптеки активно розвивають програми онлайн-замовлень та поштового обслуговування, спрощуючи процес отримання необхідних медичних засобів для клієнтів. Це особливо актуально для людей, які мають обмежену можливість фізичного доступу до аптек чи перебувають у віддалених регіонах. Програми доставки ліків забезпечують не тільки зручність, але й безпеку, особливо в умовах пандемій чи обмежень руху.

Співпраця аптек з освітніми установами відкриває можливості для розширення медичної грамотності серед широкого загалу. Партнерство з університетами чи медичними школами дозволяє аптечам організовувати навчальні сесії, лекції та інші форми освітніх заходів для студентів, сприяючи підготовці майбутніх фахівців у галузі охорони здоров'я [14, 24].

Аптечні заклади сприяють впровадженню інновацій у фармацевтичній галузі. Це може включати в себе активну підтримку та розповсюдження новітніх медичних технологій, вдосконалення цифрових платформ для обслуговування клієнтів, а також сприяння розвитку нових методів діагностики та лікування. Аптеки, приймаючи інновації, можуть покращити якість надання медичних послуг та забезпечити клієнтам доступ до передових технологічних рішень.

1.2. Аналіз сучасного стану фармацевтичної діяльності в Україні

Нами проведений загальний аналіз та проблеми, які зазвичай характеризують фармацевтичну галузь в багатьох країнах, включаючи Україну:

1. Ліцензування та регулювання:

- Прозорість та ефективність регулювання у сфері фармацевтики важливі для забезпечення якості та безпеки лікарських засобів.

- Проблеми з корупцією та неефективністю системи ліцензування можуть негативно впливати на фармацевтичний сектор.

2. Доступність та ціни на лікарські засоби:

- Проблеми з доступністю ліків та їхньою вартістю можуть стати перешкодою для пацієнтів, особливо для тих, хто потребує дорогих лікарських засобів на тривалий термін.

3. Дослідження та розвиток:

- Інвестиції в наукові дослідження та розвиток нових лікарських засобів є ключовим аспектом розвитку фармацевтичної галузі. Проблеми в цій області можуть призвести до відставання від сучасних технологій.

4. Конкуренція та маркетинг:

- Зростаюча конкуренція у фармацевтичній галузі може призвести до виходження нових та більш ефективних препаратів на ринок. З іншого боку, іноді це також може сприяти недобросовісній конкуренції та підробці.

5. Міжнародна співпраця:

- Співпраця з міжнародними фармацевтичними компаніями та організаціями може забезпечити доступ до нових технологій та ринків.

6. Галузеві тенденції:

- Розробка інноваційних технологій, таких як біотехнології та персоналізована медицина, може вплинути на тенденції у фармацевтиці.

У сфері фармацевтичної діяльності в Україні діють законодавчі та

регуляторні норми, що регулюють виробництво, реєстрацію, дистрибуцію та використання лікарських засобів. Державна служба лікарських засобів та контролю за наркотиками України відповідає за моніторинг та контроль якості лікарських препаратів. Важливою частиною системи є також медична реформа, яка спрямована на поліпшення доступності та якості медичних послуг для громадян [2, 6, 17].

У сфері фармацевтики в Україні існують механізми контролю цін на лікарські засоби, а також встановлені процедури реімбурсації витрат на ліки за програмами обов'язкового та добровільного медичного страхування. Уряд регулярно впроваджує ініціативи для стимулювання розвитку місцевого виробництва лікарських препаратів та забезпечення їхньої доступності для населення. Крім того, відбувається взаємодія з міжнародними організаціями та партнерами для впровадження сучасних стандартів у галузі фармацевтики.

В Україні також існують інноваційні програми та дослідницькі ініціативи в галузі фармації, спрямовані на розробку нових лікарських препаратів та впровадження передових технологій. Країна активно співпрацює з міжнародними компаніями та науковими установами для обміну досвідом і технологічними новинками. Також слід відзначити зусилля у напрямку розвитку генеричного виробництва та виробництва біотехнологічних препаратів. У сфері фармацевтики в Україні також важливо враховувати аспекти етики та медичної безпеки, а також забезпечення належного інформування споживачів про ліки та їх використання [10, 21].

Наукові дослідження в галузі фармацевтики в Україні спрямовані не лише на створення нових лікарських засобів, а й на вивчення епідеміології захворювань, оптимізацію терапевтичних схем та покращення профілактичних заходів. Значна увага приділяється впровадженню цифрових технологій у сферу охорони здоров'я, що включає електронні реєстри лікарських препаратів, електронні рецепти та інші інноваційні підходи для поліпшення обслуговування пацієнтів.

У рамках фармацевтичної галузі в Україні надається увага ініціативам щодо підвищення освітньої та професійної кваліфікації медичних працівників та фармацевтів. Здійснюється співпраця між університетами, науковими установами та практичною медициною з метою забезпечення високого рівня знань та навичок у сфері фармації [6, 17, 23].

Також важливим аспектом є розвиток системи фармацевтичної інспекції для забезпечення дотримання виробниками та постачальниками встановлених стандартів і вимог у галузі якості та безпеки лікарських засобів.

У фармацевтичній галузі України також активно обговорюються та впроваджуються заходи щодо зменшення ризиків фальсифікації лікарських засобів та контрабанди медичних продуктів. Запровадження сучасних систем відстеження та маркування лікарських засобів є однією з ініціатив у цьому напрямку. Також слід відзначити, що у фармацевтичній сфері відбувається активна комунікація між державним сектором, бізнесом та громадськістю для вирішення актуальних питань, пов'язаних із забезпеченням доступності та якості лікарських препаратів. Фармацевтична галузь в Україні також активно працює над забезпеченням сталого виробництва та використання ресурсів. Ініціативи спрямовані на зменшення впливу виробництва лікарських препаратів на навколишнє середовище, а також на розвиток екологічно чистих технологій у виробництві. Значна увага приділяється інформаційній кампанії та освітнім заходам щодо правильного використання лікарських засобів, усвідомлення пацієнтами важливості дотримання рецептів та інструкцій щодо застосування препаратів [8, 11, 19].

У сфері фармацевтики в Україні здійснюються заходи для стимулювання інновацій та підтримки стартапів у галузі медичних технологій. Це включає підтримку досліджень та розвитку нових методів лікування, використання сучасних технологій у діагностиці та терапії, а також підтримку розробки нових класів лікарських препаратів. Уряд також вдосконалює механізми громадського контролю за якістю та безпекою лікарських засобів,

забезпечуючи більшу відкритість та доступність інформації для громадськості щодо ліків і їхнього використання [18, 22].

Фармацевтична галузь української промисловості визнана урядом країни як стратегічно важливий сектор економіки. Це рішення обумовлено не лише економічними аспектами, а й впливом на національну та оборонну безпеку. Фармацевтична діяльність охоплює виробництво лікарських засобів та виробництво медичних виробів. Також вона включає в себе оптову та роздрібну торгівлю, а також спеціалізоване зберігання та дистрибуцію цих товарів через аптечні склади та аптеки [28].

На сьогодні в Україні діють понад 110 вітчизняних виробників лікарських засобів, серед яких 25 великих підприємств, таких як "Біонорика", "Biorpharma", "Іпсен", "Сперко", ПрАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця", ПАТ НВЦ "Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод" та інші. Ці компанії виробляють фармпродукцію в різних обсягах, сприяючи розвитку фармацевтичної промисловості в країні [28].

Фармацевтична галузь в Україні є однією з ключових галузей економіки, спрямованою на забезпечення населення високоякісними та безпечними медичними засобами. Уряд активно підтримує ініціативи, спрямовані на розвиток цього сектору, включаючи створення сприятливого бізнес-середовища, стимулювання наукових досліджень та інновацій в галузі медицини.

Позитивним аспектом є також взаємодія українських фармацевтичних компаній з міжнародними партнерами та організаціями, що сприяє обміну технологіями та найкращими практиками. Заходи для підтримки досліджень і впровадження нових технологій допомагають українським виробникам залишатися конкурентоспроможними на світовому ринку.

Важливим етапом є ініціативи щодо підвищення кваліфікації фахівців у галузі фармації, що сприяє вдосконаленню якості виробництва та обслуговування пацієнтів. Такий комплексний підхід дозволяє

фармацевтичній галузі в Україні ефективно відповідати на виклики та забезпечувати національне здоров'я та економіку.

Щодо зовнішньої торгівлі медичними засобами, Україна займається як імпортом, так і експортом продукції у цьому секторі. Загалом наші дослідження представляють динаміку обсягів імпорту та експорту фармацевтичної продукції в період з 2019 по 2022 рік [28], дані яких вказують на активність України у міжнародному обміні медичними засобами та свідчать про її участь у глобальних ланцюгах постачань у цьому ключовому секторі.

У контексті зовнішньої торгівлі медичними засобами, важливим є аналіз структури імпорту та експорту України в цьому сегменті. Високі обсяги експорту можуть свідчити про конкурентоспроможність вітчизняних медичних товарів на світовому ринку. З іншого боку, імпорт може свідчити про важливість зовнішнього ринку для задоволення внутрішнього попиту. Також важливим є вивчення факторів, що впливають на торговельний обсяг, такі як законодавчі аспекти, стандарти якості та інші регуляторні фактори. Взагалі, аналіз зовнішньої торгівлі медичними засобами надасть глибше розуміння місця України в світовому фармацевтичному ринку та допоможе визначити перспективи подальшого розвитку цього важливого сектору.

1.3. Вивчення відомостей, необхідних для належного здійснення фармацевтичної діяльності

Вивчення відомостей для належного здійснення фармацевтичної діяльності включає в себе різноманітні аспекти, від наукових знань до правових норм. Ось кілька ключових аспектів, які можуть бути важливими для фармацевтів:

1. Медичні знання:
 - Розуміння фізіології та біохімії організму.
 - Знання про хвороби, їх симптоми та методи лікування.
 - Основи фармакології та фармацевтичної хімії.
2. Фармацевтична технологія:
 - Розуміння виробництва та технологій виготовлення лікарських засобів.
 - Навички контролю якості та стандартизації лікарських препаратів.
 - Ознайомлення із сучасними методами та технологіями у фармацевтиці.
3. Правові аспекти:
 - Знання медичного та фармацевтичного законодавства.
 - Розуміння процедур реєстрації та ліцензування лікарських препаратів.
 - Дотримання стандартів безпеки та якості.
4. Етика та професійні стандарти:
 - Відомості про етичні норми та обов'язки фармацевта.
 - Здатність вести себе професійно та дотримуватися конфіденційності.
5. Клієнтське обслуговування:

- Навички взаємодії з клієнтами та пацієнтами.
 - Розуміння рецептів та навички надання консультацій.
6. Інформаційні технології:
- Вміння використовувати інформаційні системи та електронні бази даних.
7. Неперервна освіта:
- Готовність до постійного вдосконалення та оновлення знань у сфері фармації.

Фармацевтична діяльність є важливою галуззю з огляду на здоров'я та благополуччя людей, тому важливо додержуватися високих стандартів у всіх аспектах цієї професії [2, 5, 21].

Для здійснення належної фармацевтичної діяльності необхідно освоїти широкий спектр інформації. Це включає в себе медичні знання, розуміння фармацевтичної технології, знання правових аспектів та морально-етичних стандартів. Важливо також володіти навичками клієнтського обслуговування та використання інформаційних технологій. Неперервна освіта та готовність до постійного вдосконалення забезпечують фармацевтам здатність відповідати вимогам постійно змінюючогося сектору фармацевтики. Додатково, фармацевтична діяльність передбачає постійний моніторинг нових наукових відкриттів та технологічних інновацій в галузі медицини та фармації. Фармацевт повинен бути в курсі останніх тенденцій у виробництві лікарських засобів, а також розуміти вплив нових препаратів на здоров'я та ефективність лікування [20].

Також важливо мати знання про лікарські взаємодії, побічні ефекти та обмеження використання конкретних медичних засобів. Фармацевти повинні бути готові надавати пацієнтам інформацію про правильне застосування ліків, а також допомагати у вирішенні питань, пов'язаних із лікуванням та побутовими потребами.

Нарешті, важливо враховувати високі стандарти безпеки та якості у всіх

аспектах роботи, щоб забезпечити безпечне та ефективне використання лікарських засобів та збереження довіри пацієнтів. Фармацевтична діяльність включає у себе активну участь у процесах дослідження та розробки нових лікарських засобів. Фармацевти повинні взаємодіяти з медичними вченими, біохіміками та іншими фахівцями для пошуку інноваційних рішень у лікуванні різних захворювань. Також важливо враховувати аспекти глобальної громадського здоров'я, такі як доступність та цінова доступність лікарських препаратів. Фармацевти повинні брати участь у програмах контролю за захворюваннями, вакцинації та інших ініціативах, спрямованих на поліпшення стану громадського здоров'я [14, 23].

Не менш важливою є інформаційна компетентність, адже фармацевти повинні вміти ефективно взаємодіяти з пацієнтами, надавати зрозумілі консультації щодо призначення та вживання лікарських препаратів, а також надавати іншу корисну інформацію для збереження здоров'я та профілактики захворювань. Фармацевти повинні бути свідомими соціальних та культурних аспектів у здоров'ї. Це включає врахування різних культурних переконань та практик, які можуть впливати на сприйняття та використання лікарських засобів. Також важливо розуміти проблеми в сфері громадського здоров'я, такі як епідемії та пандемії, та брати участь у програмах профілактики та лікування. Фармацевти можуть бути ключовими фігурами в реагуванні на захворювання та розробці стратегій для контролю їх поширення.

Важливо враховувати економічні аспекти, зокрема у сфері фармацевтичної промисловості та ринку лікарських засобів. Розуміння економічних тенденцій, цінової політики та доступності може допомогти фармацевтам забезпечити доступність ефективних лікарських препаратів для різних шарів населення. В цілому, для належної фармацевтичної діяльності важливо бути багатосторонньо освіченим, багатокультурним та готовим до викликів, що представляє галузь фармації в сучасному світі [17, 19].

Важливим аспектом фармацевтичної діяльності є участь у програмах

профілактики та освіти здоров'я. Фармацевти можуть вести навчальні заходи для громадськості щодо правильного вживання лікарських препаратів, важливості регулярних медичних оглядів та основ здорового способу життя. Потрібно враховувати екологічні аспекти фармацевтичної промисловості, зокрема вплив виробництва та використання лікарських засобів на навколишнє середовище. Фармацевти повинні працювати над розробкою та впровадженням екологічно безпечних технологій та виробничих процесів.

Важливим аспектом є і робота з викликами, пов'язаними зі збереженням ліків та лікарських засобів у відділеннях або аптечних пунктах при непередбачених ситуаціях, таких як природні катастрофи чи епідемії. Необхідно також розглядати аспекти цифрової трансформації у фармацевтиці, зокрема використання електронних медичних карт, телемедицини та інших інноваційних технологій для полегшення обслуговування пацієнтів та покращення результатів лікування [14].

Загалом, фармацевтична діяльність – це багатогранна галузь, що вимагає не тільки глибоких фахових знань, але й готовності до адаптації до змін, врахування соціокультурних, етичних та екологічних аспектів, а також впровадження новітніх технологій.

Фармацевтична інформація є вкрай важливою у багатьох сферах, включаючи медицину, науку, економіку та громадське здоров'я. Ось деякі аспекти важливості фармацевтичної інформації:

1. Лікування та здоров'я:
 - Фармацевтична інформація визначає ефективність та безпеку лікарських засобів, що використовуються для лікування різних захворювань.
 - Лікарі та фармацевти використовують цю інформацію для призначення правильних ліків та підтримання оптимального лікування пацієнтів.
2. Дослідження та розробка:
 - Дані про фармацевтичні засоби важливі для проведення клінічних

випробувань та розробки нових препаратів.

- Дослідницькі команди використовують цю інформацію для аналізу результатів та подальшого вдосконалення методів лікування.

3. Безпека та контроль якості:

- Фармацевтична інформація визначає стандарти якості та безпеки для виробництва лікарських препаратів.

- Контроль якості базується на цих даних для забезпечення надійності та ефективності ліків.

4. Економіка та суспільство:

- Інформація про ціни на лікарські засоби визначає доступність та економічну прийнятність лікування для населення.

- Фармацевтичний сектор є важливим гравцем у світовій економіці, створюючи робочі місця та сприяючи розвитку нових технологій.

5. Громадське здоров'я:

- Інформація про епідемії та заходи профілактики є важливою для контролю за захворюваннями та збереження громадського здоров'я.

- Фармацевтичні дані використовуються для розробки стратегій вакцинації та лікування в разі масштабних захворювань.

Отже фармацевтична інформація є важливим фактором для забезпечення ефективного та безпечного лікування, вдосконалення методів лікування та забезпечення загального благополуччя суспільства. Фармацевтична інформація є критично важливою для точного та ефективного лікування різних захворювань. Вона визначає безпеку та ефективність лікарських засобів, надає основи для клінічних досліджень та розробки нових препаратів. Контроль якості та стандарти безпеки базуються на цій інформації, а економічна доступність ліків визначається їх вартістю. Узагальнюючи, фармацевтична інформація є ключовим елементом для забезпечення ефективного лікування, збереження громадського здоров'я та розвитку медичних наук. Інформація не тільки визначає безпеку та ефективність

лікарських засобів, але і є ключовою для розробки індивідуалізованих підходів до лікування. Вона дозволяє враховувати генетичні особливості пацієнтів, що впливають на їх реакцію на ліки. Фармацевти можуть використовувати ці дані для підбору оптимальних доз та типів ліків, що максимально враховують індивідуальні особливості кожного пацієнта [3, 19].

Крім того, фармацевтична інформація є важливим ресурсом для профілактики та лікування пандемій та епідемій. Вона дозволяє ефективно реагувати на нові захворювання, розробляти вакцини та антивірусні препарати, а також організовувати масштабні програми вакцинації для запобігання поширенню інфекцій. Інформація має глибокий вплив на якість та результативність лікування, сприяє індивідуалізації підходів до медичної практики та відіграє ключову роль у збереженні здоров'я громади. Ці дані також важливі для забезпечення безпеки пацієнтів. Вона дозволяє фармацевтам та медичному персоналу слідкувати за можливими взаємодіями між різними ліками, уникати небажаних побічних ефектів та підбирати оптимальні комбінації препаратів для конкретних пацієнтів. Зокрема інформація відіграє важливу роль у попередженні та лікуванні хронічних захворювань. Інформація про довготривалі ефекти ліків, їх вплив на життєвий стиль та можливість управління захворюваннями є ключовими для забезпечення ефективного управління хронічними станами [21].

Не менш важливим є використання фармацевтичної інформації для освіти громадськості. Пацієнти можуть користуватися цією інформацією для розуміння свого лікування, правильного вживання ліків та збереження здоров'я. Загалом, фармацевтична інформація є необхідною для забезпечення безпеки, ефективності та освіти у галузі охорони здоров'я. У контексті глобальних викликів, таких як антибіотикорезистентність та нові інфекційні захворювання, фармацевтична інформація дозволяє швидше реагувати на епідемії та розробляти ефективні ліки. Значущість фармацевтичної інформації також виявляється у підтримці та розвитку глобальної науки та досліджень.

Вона служить основою для обміну знань між науковцями, сприяє розвитку медичних дисциплін і покращенню якості життя. Загалом, фармацевтична інформація є стратегічно важливим ресурсом, який впливає на кілька аспектів сучасної медицини, науки та громадського здоров'я [14].

Фармацевтичні дані використовуються для розробки нових методів доставки ліків, таких як нанотехнології та системи контрольованого вивільнення. Це сприяє покращенню біофармацевтичних властивостей препаратів та забезпечує більш ефективне впливання на організм. Важливою є також роль фармацевтичної інформації у використанні персоналізованої медицини. Збір та аналіз генетичних та молекулярних даних пацієнтів дозволяє створювати індивідуальні підходи до діагностики та лікування, сприяючи точнішому та ефективнішому медичному втручанню. У сфері глобальної безпеки фармацевтична інформація відіграє важливу роль у контролі за розповсюдженням підроблених медичних препаратів та протидії торгівлі фальшивими ліками. Це допомагає зберегти довіру пацієнтів до ліків та гарантує їхню безпеку.

Одним із сучасних трендів є також зростання використання штучного інтелекту та аналітики даних у фармацевтиці. Це дозволяє оптимізувати процеси вивчення нових препаратів, покращує розуміння ефектів ліків та допомагає впроваджувати нові методи лікування. Загалом, фармацевтична інформація визначає сучасні тенденції та інновації у галузі медицини та сприяє постійному розвитку нових підходів до лікування та догляду за здоров'ям. Фармацевтична інформація є ключовою для розвитку та впровадження нових технологій у галузі терапії та діагностики. Розуміння молекулярних та біохімічних процесів в організмі дозволяє розробляти прогресивні методи лікування, такі як імунотерапія, генна терапія та персоналізована медицина [18].

Важливим аспектом є також роль фармацевтичної інформації у забезпеченні глобального доступу до необхідних медичних та лікарських

засобів. Це охоплює програми вакцинації, доступність ліків для лікування хвороб, особливо в країнах з низьким рівнем економічного розвитку.

У кінцевому підсумку, фармацевтична інформація є важливим каталізатором наукових та медичних досягнень, допомагає вирішувати глобальні медичні виклики та сприяє змінам у парадигмі лікування та здоров'я в цілому.

1.4. Використання нормативно-правових актів, які регулюють інформаційно-правовий складник фармацевтичної діяльності

Інформаційно-правовий складник фармацевтичної діяльності регулюється рядом нормативно-правових актів в багатьох країнах.

1. Законодавство з питань ліцензування та реєстрації:
 - *Закон України "Про ліцензування видів господарської діяльності"*
 - *Закон України "Про лікарські засоби"*
 - *Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку реєстрації лікарських засобів"*
2. Законодавство з питань захисту інтелектуальної власності:
 - *Закон України "Про охорону прав на винаходи та корисні моделі"*
 - *Закон України "Про охорону прав на промислові зразки"*
3. Законодавство про конфіденційну інформацію:
 - *Закон України "Про захист конфіденційної інформації"*
4. Законодавство з питань реклами та маркетингу:
 - *Закон України "Про рекламу"*
5. Нормативні акти, що визначають вимоги до якості та безпеки продукції:
 - *Закон України "Про якість та безпеку харчових продуктів і продуктів пиття"*
6. Законодавство про захист персональних даних:
 - *Закон України "Про захист персональних даних"*
7. Законодавство щодо електронних документів та електронного документообігу:
 - *Закон України "Про електронний документ"*

Ці нормативно-правові акти регулюють різні аспекти фармацевтичної

діяльності, включаючи реєстрацію лікарських засобів, ліцензування фармацевтичної діяльності, захист прав на інтелектуальну власність, конфіденційність інформації, рекламу та маркетинг, якість та безпеку продукції, захист персональних даних та електронний документообіг. Усі ці аспекти важливі для забезпечення правил і стандартів у фармацевтичній галузі та забезпечення безпеки та ефективності лікарських засобів для споживачів [17].

Ці законодавчі акти створюють правову базу для регулювання фармацевтичної діяльності, забезпечуючи стандарти якості, безпеки та ефективності лікарських засобів, а також визначаючи відповідальність за порушення норм та правил в цій галузі.

Поза раніше згаданими аспектами, інформаційно-правовий аспект фармацевтичної діяльності також охоплює контроль якості та безпеки лікарських засобів. Це включає в себе встановлення процедур і стандартів, спрямованих на забезпечення високої якості та безпеки медичних препаратів для кінцевих споживачів. Відповідні нормативи регулюють процес виробництва, зберігання, транспортування та реалізації лікарських засобів з метою забезпечення їхньої ефективності та безпеки для пацієнтів [12, 23].

У сфері фармацевтичної діяльності враховуються також питання регулювання цін на лікарські засоби. Законодавство може передбачати механізми контролю і регулювання цін з метою забезпечення доступності медичних препаратів для населення. Поза зазначеними аспектами, важливим елементом інформаційно-правового складника фармацевтичної діяльності є дотримання стандартів та вимог щодо етичної поведінки в галузі клінічних випробувань лікарських засобів. Це включає етичні аспекти, такі як забезпечення прав та безпеки учасників досліджень, дотримання конфіденційності та обов'язковий погоджений згідно з етичними нормами провід досліджень.

Також, у фармацевтичній галузі враховується міжнародне

співробітництво, зокрема в області обміну інформацією про безпечність лікарських засобів та гармонізації вимог до їхньої реєстрації, що впливає на взаємодію країн у цьому секторі.

Такі питання, як створення систем відстеження за побічними реакціями лікарських засобів та забезпечення здоров'я населення, також стають предметом регулювання та визначаються спеціальним законодавством. Фармацевтична діяльність включає в себе інформаційні аспекти, пов'язані із забезпеченням стійкості лікарських засобів до фальсифікації та контрафакту. Розробка та впровадження технологій, які забезпечують ідентифікацію та відслідковуваність кожної одиниці продукції, є важливою для запобігання незаконному обігу медичних препаратів [6, 13].

У сучасному світі також актуально питання кібербезпеки та захисту електронних систем обробки та передачі медичної інформації. Забезпечення конфіденційності та цілісності електронних медичних даних є ключовим завданням для захисту інтересів пацієнтів та забезпечення безпеки фармацевтичних процесів. Нарешті, створення та вдосконалення систем фармацевтичного управління та моніторингу дозволяє ефективно взаємодіяти з різними учасниками ринку, контролювати обіг та якість лікарських засобів, а також забезпечувати взаємодію з органами державної влади відповідно до встановлених нормативів та правил. У сфері фармацевтики також важливе питання - це етичні стандарти та відповідальне використання медичних даних. Захист конфіденційності та визначення прозорих правил використання особистої медичної інформації пацієнтів є ключовими завданнями для забезпечення довіри та високого ступеня етичності в фармацевтичній галузі.

Нарешті, глобалізація фармацевтичного ринку вимагає узгодження та виконання міжнародних стандартів і регуляцій. Участь у міжнародних фармацевтичних об'єднаннях та взаємодія з міжнародними організаціями дозволяє уніфікувати вимоги та забезпечувати взаємодію в умовах глобального ринку. Важливою складовою фармацевтичного сектору є питання

сталі та стійкості до кризових ситуацій, таких як пандемія. Забезпечення постачання лікарських засобів у важливі моменти, реагування на зміни в медичних потребах та швидке виробництво та впровадження нових препаратів може виграти ключову роль у здатності системи охорони здоров'я ефективно боротися з глобальними викликами [14, 18].

Також, у світлі сучасних тенденцій, фармацевтичні компанії активно вивчають можливості використання блокчейн-технологій для поліпшення прозорості в ланцюжку постачання та забезпечення автентифікації продукції. Врахування екологічних та сталій розвитку принципів також стає важливим аспектом, оскільки фармацевтична промисловість має великий екологічний відбиток, і її розвиток повинен враховувати ефекти на навколишнє середовище. Додатково до згаданих аспектів, важливо враховувати етичні та правові питання, пов'язані із застосуванням генної інженерії та клонування в фармацевтичній діяльності. Це охоплює обговорення етичності використання генно-модифікованих організмів для отримання лікарських засобів, а також контроль за можливими негативними наслідками та етичними викликами, пов'язаними з клонуванням для виробництва медичних продуктів [13, 20].

Важливим аспектом також є розвиток та використання технологій телемедицини в аптечних послугах та наданні медичної консультації дистанційно. Це може поліпшити доступність медичної допомоги та підвищити рівень обслуговування пацієнтів. З урахуванням розвитку молекулярної медицини та індивідуалізованої медицини, дослідження геномів та створення персоналізованих лікувальних схем стають важливим елементом фармацевтичних досліджень. Також, у світлі глобальної конкуренції, інновації в області маркетингу та реклами лікарських засобів грають ключову роль у забезпеченні конкурентоспроможності продукції на ринку.

Ці аспекти взаємодіють та формують сучасний ландшафт фармацевтичної промисловості, де технології, етика, та правовість

взаємодіють для забезпечення якості та безпеки продуктів, а також відповідності їхнього використання етичним та правовим стандартам.

Розробка та впровадження систем електронної рецептури та цифрової обробки медичних даних є однією з сучасних тенденцій в фармацевтиці. Це сприяє автоматизації та полегшенню процесів виписування рецептів, а також забезпечує швидший та безпечний доступ до інформації для лікарів, аптек та пацієнтів. Зростання зацікавленості в розробці нових технологій доставки лікарських засобів, таких як наночастинки та носії для цільової доставки ліків, є іншою актуальною тенденцією. Це дозволяє покращити ефективність лікування та знизити ризик побічних ефектів [16, 17, 22].

Також, в рамках глобальних ініціатив, акцент на розробці доступних та ефективних лікарських засобів для лікування захворювань, які становлять глобальну загрозу (наприклад, захворювання, пов'язані з вірусами, антимікробна стійкість тощо), зростає. Важливим аспектом є також підвищення уваги до розробки ліків для рідкісних захворювань, зокрема за допомогою програм сиротних ліків, що забезпечують фармацевтичні компанії підтримкою для досліджень та виробництва ліків для обмеженої аудиторії пацієнтів. Ці напрями відображають тенденції до інновацій та технологічного розвитку у фармацевтиці, спрямовані на забезпечення високого рівня лікування та вдосконалення якості життя пацієнтів.

РОЗДІЛ 2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

2.1. Вивчення інформаційного забезпечення діяльності аптек в Україні

Вивчення інформаційного забезпечення діяльності аптек в Україні включає в себе розгляд різних аспектів, пов'язаних з інформаційною інфраструктурою, технологіями та системами, які використовуються в аптечній сфері. Нижче подано кілька ключових питань, які нами розглянуті при дослідженні цієї теми:

1. Інформаційна система управління аптекою (ISUP):

- Які інформаційні системи використовуються в аптеках для управління запасами, обліку продажів, замовлення товарів та іншими аспектами бізнесу?

- Як взаємодіють аптеки з іншими ланками ланцюга постачання лікарських засобів?

2. Електронний реєстр рецептів:

- Як функціонує електронний реєстр рецептів в аптечній галузі?
- Як впроваджуються стандарти зберігання та передачі медичної інформації?

3. Інтернет-аптеки та онлайн-сервіси:

- Як інтегровані аптеки в онлайн-простір?
- Як забезпечується безпека та конфіденційність даних при онлайн-продажах лікарських засобів?

4. Автоматизація обліку та звітності:

- Які засоби автоматизації використовують аптеки для забезпечення точності обліку та генерації звітності?

- Як інформація відображається на державних та регуляторних рівнях?

5. **Захист інформації та кібербезпека:**

- Які заходи приймаються для захисту медичної та фінансової інформації в аптеках?

- Як вирішуються питання конфіденційності пацієнтських даних?

6. **Електронна обмін інформацією між аптеками та іншими медичними установами:**

- Які механізми існують для обміну інформацією між аптеками та лікарнями, клініками, лікарями?

- Як забезпечується взаємодія в системі електронного здоров'я?

Дослідження цих питань може допомогти зрозуміти поточний стан інформаційного забезпечення аптек в Україні та ідентифікувати можливості для вдосконалення цього аспекту діяльності. Дослідження інформаційного забезпечення діяльності аптек в Україні включає в себе ретельний огляд різних аспектів, які визначають ефективність та якість медичного обслуговування в цій галузі.

Це включає в себе розгляд інформаційних систем управління аптеками, методів електронного обміну медичною інформацією, використання онлайн-сервісів та електронних реєстрів рецептів. Також важливо вивчити заходи кібербезпеки, що застосовуються для захисту конфіденційної інформації, особливо при здійсненні онлайн-продажів лікарських засобів.

Інтеграція аптек в електронну систему здоров'я та їх взаємодія з іншими медичними установами є ще однією ключовою областю дослідження, що сприяє поліпшенню обліку та наданню якісної медичної допомоги. Враховуючи динаміку та нововведення в інформаційних технологіях, таке дослідження є важливим для підтримки сучасного та ефективного функціонування аптечної галузі. Інформаційне забезпечення діяльності аптек в Україні включає в себе впровадження електронних реєстрів рецептів та систем управління, спрямованих на поліпшення обліку, замовлення та продажу медичних препаратів. Розвиток електронної системи здоров'я сприяє

інтеграції аптек у загальнодержавний контекст обміну медичною інформацією. Для забезпечення кібербезпеки та конфіденційності даних важлива роль приділяється заходам безпеки в онлайн-просторі, зокрема в електронних аптечних платформах.

В Україні інформаційне забезпечення діяльності аптек є важливим елементом фармацевтичного сектору. Процес автоматизації і впровадження інформаційних технологій спрямований на покращення обліку, зберігання та продажу медичних препаратів. Аптеки активно використовують інформаційні системи управління, щоб ефективно контролювати запаси, видачу ліків та забезпечити взаємодію з пацієнтами та лікарями. Однією з ключових ініціатив є електронний реєстр рецептів, що спрощує облік та обмін рецептами між аптеками та медичними установами. Це полегшує процес придбання ліків та допомагає уникнути помилок при обробці рецептів. Заходи з кібербезпеки стають все більш важливими, оскільки аптеки мають обов'язок захищати конфіденційну медичну інформацію своїх клієнтів. Вдосконалення інфраструктури та застосування сучасних технологій сприяють вдосконаленню інформаційного середовища аптек в Україні.

В рамках інформаційного забезпечення діяльності аптек в Україні важливим елементом є також розвиток електронних торгівельних платформ для лікарських засобів. Онлайн-аптеки та електронні сервіси надають можливість клієнтам зручно придбати ліки через інтернет, що особливо актуально в умовах сучасного світу.

Запровадження інформаційних технологій дозволяє ефективніше вести облік продажів, слідкувати за термінами придатності, а також враховувати попит на певні медичні препарати. Аптеки, використовуючи сучасні ІТ-рішення, можуть покращити свою ефективність та надати кращий сервіс своїм клієнтам.

Крім того, системи електронного обміну інформацією між аптеками та іншими медичними установами сприяють швидкому і точному обміну

медичними даними. Це може поліпшити координацію між лікарями та аптекарями, що є важливим для надання повноцінної медичної допомоги.

Отже, інформаційне забезпечення аптек в Україні не лише спрощує їхню внутрішню діяльність, але й забезпечує більш зручний та надійний доступ до лікарських засобів для населення.

Фармацевтичні спеціалісти орієнтуються на різноманітні періодичні видання для відстеження сучасних тенденцій у розвитку медицини та фармації. Деякі з таких видань включають:

1. **"American Journal of Health-System Pharmacy" (AJHP):**
 - Американський журнал, який публікує оригінальні дослідження, огляди та інші матеріали, пов'язані з системами охорони здоров'я та системами постачання ліків.
2. **"Journal of Pharmacy and Pharmacology":**
 - Міжнародний науковий журнал, що публікує дослідження у галузі фармації та фармакології.
3. **"Pharmaceutical Journal":**
 - Видання, яке охоплює новини, думки, дослідження та обговорення ключових питань у світі фармації.
4. **"International Journal of Clinical Pharmacy":**
 - Журнал, спрямований на дослідження у галузі клінічної фармації та надання практичних порад для фармацевтів.
5. **"Clinical Pharmacist":**
 - Видання, яке надає інформацію щодо клінічної практики фармацевтів та інші релевантні теми.
6. **"Pharmacy Times":**
 - Журнал, що висвітлює новини, дослідження та розвиток в області фармацевтичної практики.
7. **"Drug Discovery Today":**

- Журнал, який покриває нові технології, стратегії та тенденції у відкритті та розробці лікарських препаратів.

Ці видання дозволяють фармацевтам та іншим фахівцям у галузі слідкувати за останніми досягненнями, дослідженнями та тенденціями у фармацевтиці та медицині.

Фармацевтичні фахівці також спостерігають за сучасними тенденціями розвитку медицини та фармації через ряд національних та міжнародних періодичних видань. Деякі з українських видань включають:

1. **"Фармацевтичний часопис" (Pharmaceutical Journal):**

- Видання, яке охоплює різні аспекти фармацевтичної галузі в Україні, включаючи новини, дослідження та обговорення.

2. **"Аптекарь" (Aptekar):**

- Фаховий журнал для фармацевтів, який надає інформацію про новітні тенденції у світі медицини та фармації, а також практичні поради.

3. **"Медичний вісник" (Medical News):**

- Журнал, що висвітлює різні аспекти медичної практики, включаючи новини, дослідження та обговорення фармацевтичних питань.

4. **"Фармацевтичний ринок України" (Pharmaceutical Market of Ukraine):**

- Інформаційний портал, який покриває новини та аналіз фармацевтичного ринку в Україні.

Ці видання надають платформу для обміну думками, висловлення експертних думок та оглядів новітніх тенденцій у фармації та медицині в українському контексті. Вони є важливим ресурсом для фармацевтів, які бажають слідкувати за розвитком своєї галузі на національному рівні.

2.2. Аналіз джерел інформації безперервного професійного розвитку фармацевтичних працівників

Для безперервного професійного розвитку фармацевтичних працівників важливо враховувати різноманітні джерела інформації. Аналіз таких джерел дозволяє забезпечити доступ до актуальних інформаційних ресурсів, новітніх досягнень у галузі фармації та медицини. Ось деякі типові джерела для професійного розвитку фармацевтів:

1. Наукові Журнали та публікації:

- Перегляд публікацій в рецензованих наукових журналах, які покривають фармацевтичні та медичні теми, дозволяє ознайомитися з новими дослідженнями та тенденціями.

2. Професійні журнали та видання:

- Журнали, що спеціалізуються на аптечній практиці, фармацевтичних технологіях, лікарських засобах та інших суміжних темах.

3. Онлайн-платформи та бази даних:

- Користування спеціалізованими онлайн-платформами та базами даних для доступу до електронних ресурсів, таких як PubMed, ScienceDirect, або інші, де розміщені статті, книги та інші матеріали.

4. Наукові та медичні конференції:

- Участь у конференціях, семінарах та вебінарах, де експерти діляться своїми дослідженнями та практичним досвідом.

5. Онлайн-освіта та курси:

- Електронні платформи, що надають курси для фармацевтів, такі як Coursera, edX або спеціалізовані медичні онлайн-школи.

6. Професійні об'єднання та асоціації:

- Членство в фармацевтичних об'єднаннях та асоціаціях, які надають можливість обміну досвідом, участь у семінарах та мережевих заходах.

7. Підручники та навчальні матеріали:

- Вивчення актуальних підручників, навчальних посібників та матеріалів, що покривають сучасні аспекти фармацевтичної науки та практики.

Аналіз і використання різноманітних джерел інформації допомагає фармацевтам триматися в курсі новітніх тенденцій та вдосконалювати свої професійні навички. Додаткові ресурси для неперервного професійного розвитку фармацевтів можуть включати участь у наукових дослідженнях та клінічних випробуваннях, абонементи на спеціалізовані журнали та електронні бюлетені, а також участь у вебінарах та відкритих лекціях від провідних фахівців галузі. Крім того, фармацевти можуть користуватися електронними ресурсами для вивчення новітніх лікарських засобів і технологій у фармації.

Учасникам дослідження було запропоновано список періодичних видань, які сьогодні є важливими для фахівців у галузі фармації для відстеження актуальних тенденцій у розвитку медицини та фармації. Перелік включав наступні джерела інформації (журнали та газети): "Провізор", "Фармацевтичний журнал", "Вісник фармації", "Ліки України", "Запорізький медичний журнал", "Фармацевт-практик", "Фармацевтичний часопис", "Актуальні питання фармацевтичної та медичної практики", "Управління, економіка та забезпечення якості в фармації", "Щотижневик Аптека", "Аптечний аудит", "Фармаком", "Фармацевтичний кур'єр", "Аптека Галицька", "Фармація", "Фармацевтична освіта", "Фармацевтична Україна", "Сучасна фармація", "Фармацевтичний часопис", "Фітотерапія часопис".

В рамках даного переліку джерел, учасники дослідження повинні були вказати формат інформаційного носія – чи це друкована версія чи електронний ресурс (інтернет-ресурс) [29].

Важливо відзначити, що чинні стандарти (ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види. Терміни та визначення, ДСТУ 4826:2007) не містять чіткого визначення для видів видань, за винятком наукових. У зв'язку з цим, для

класифікації було запропоновано розділити досліджувані джерела за інформацією про засновників цих періодичних видань, яка була вказана самими журналами. Обрано використовувати такі критерії класифікації: спеціалізоване видання (СВ), науково-практичне видання (НПВ), наукове видання (НВ) та інформаційно-аналітичне видання (ІАВ) (див. Таблицю 1.1) [29].

Таблиця 1.1

Аналіз інформаційних джерел періодичних видань

№ з/п	Вид джерела інформації	Назва видання
1	Спеціалізовані видання	Провізор (журнал)
		Щотижневик Аптека (журнал)
		Аптечний аудит (журнал)
		Новини медицини та фармації (газета)
		Аптека Галицька (журнал, Росія)
2	Науково-практичні видання	Фармацевт-практик (журнал)
		Фармацевтичний журнал
		Фармаком (журнал)
		Фармацевтичний часопис (журнал)
		Запорізький медичний журнал
		Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки і практики (журнал)
3	Наукові видання	Вісник фармації (журнал)
		Управління, економіка та забезпечення якості (журнал)
		Ліки України (журнал)
4	Інформаційно-аналітичні видання	Фармацевтична Україна (журнал)
		Фармацевтичний кур'єр (журнал)
		Фармацевтична освіта (журнал)

Фармацевти можуть також знаходити корисну інформацію в офіційних документах та настановах від національних та міжнародних організацій, таких як Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) чи Національний інститут

здоров'я США (NIH). Додатковим ресурсом є участь у професійних конгресах та форумах, де фармацевти можуть обмінюватися досвідом та слідкувати за новітніми тенденціями у своїй галузі. Також, важливим є взаємодія з колегами, обговорення клінічних кейсів та участь у медичних групах, що дозволяє отримувати практичний досвід і збагачувати свої знання. Для забезпечення неперервного професійного розвитку фармацевтів також важливим є використання сучасних технологій, таких як мобільні додатки для фармацевтів. Ці додатки можуть містити інтерактивні навчальні матеріали, календарі наукових подій, тестування знань та інші корисні ресурси, які дозволяють фармацевтам залишатися в курсі новин та вдосконалювати свої навички.

Крім того, участь у відкритих онлайн-курсах, віддалених навчаннях та вебінарах дозволяє фармацевтам отримувати нові знання, не залишаючи робочого місця. Платформи, такі як MOOC (масові відкриті онлайн-курси), можуть надавати доступ до курсів від провідних університетів та експертів галузі.

Не менш важливою є ініціатива самоосвіти, де фармацевти вивчають актуальні джерела інформації, рецензії та дослідження на власну ініціативу. Такий підхід дозволяє зосередитися на особистих інтересах та потребах у навчанні.

Обсяг інформаційно-аналітичних видань складає 18 %, а наукових видань – досягає 14 % від загального обсягу (див. рис. 1). Така різноманітність джерел свідчить про широкий спектр інформаційних ресурсів, які використовуються фахівцями в галузі фармації для відстеження різних аспектів розвитку медицини та фармації. Загальна картина дозволяє краще усвідомити різноманітність джерел інформації, яка використовується у даній області.

Додатково, слід відзначити, що інформаційний ландшафт представлений рядом видань, що включають в себе елементи не тільки аналітичного та наукового підходів, але й практичної спрямованості.

Загальна структура використання джерел інформації вказує на важливість різнобічності в джерелах для забезпечення повного та вичерпного розуміння тенденцій у сфері медицини та фармації. Враховуючи цю різноманітність, фахівці можуть забезпечити собі широкий погляд на актуальні питання та розвиток відповідної галузі.

Рис. 2.1. Аналіз джерел інформаційного забезпечення аптечних працівників

У доповнення до вищезазначених аспектів, важливо відзначити, що деякі з видань можуть виступати як комбіновані ресурси, об'єднуючи як елементи інформаційно-аналітичного підходу, так і наукові аспекти. Наприклад, "Аптечний аудит" може надавати аналітичні матеріали, а в той же час включати наукові статті, що робить його універсальним джерелом для фармацевтичної галузі.

Також важливо зазначити, що обсяг інформації, який представлений цими виданнями, може відрізнятися за форматом та глибиною аналізу. Різноманітність джерел надає фахівцям можливість вибору оптимального підходу для отримання різних рівнів інформації відповідно до їхніх потреб та завдань.

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що фармацевтична освіта та діяльність відіграють ключову роль у впровадженні та забезпеченні високого рівня Міжнародних стандартів фармацевтичної освіти. Основна місія цих стандартів полягає в підвищенні якості охорони здоров'я, забезпеченні високого рівня компетентності фахівців у галузі фармації та забезпеченні їхньої готовності вирішувати сучасні виклики в сфері медицини та фармації. Фармацевтична освіта визначається пріоритетністю Міжнародних стандартів, які визначають вимоги до навчальних програм, методів викладання та оцінки студентів. Інтеграція цих стандартів в університетські програми сприяє формуванню високоосвічених фармацевтів, готових до впровадження сучасних методів та інновацій у практику. Фармацевтичні фахівці, які пройшли навчання відповідно до Міжнародних стандартів, мають відмінні знання та навички, які сприяють вдосконаленню якості фармацевтичної допомоги. Їхня діяльність орієнтована на забезпечення безпеки пацієнтів, оптимального використання медикаментів та активну участь у команді з охорони здоров'я. Такий підхід до фармацевтичної освіти та діяльності сприяє створенню системи, що відповідає потребам сучасного здравоохоронного сектору та сприяє досягненню вищих стандартів у наданні фармацевтичної допомоги.

2. Досліджено стан безперервного професійного розвитку працівників аптеки, що є важливим елементом забезпечення якісної та ефективної фармацевтичної діяльності. Актуальність знань та навичок є одним із критичних критеріїв. Професійний розвиток повинен бути спрямованим на оволодіння новітніми технологіями, методами діагностики та лікування, а також змінами в законодавстві. Спроможність застосовувати та адаптувати отримані знання до практичної роботи в аптеці також є важливим показником. Працівники повинні бути здатні ефективно впроваджувати інновації та оптимізувати процеси в аптечному середовищі. Система оцінки повинна враховувати індивідуальні потреби та інтереси працівників, сприяючи

розвитку їхнього професійного потенціалу. Також важливо стимулювати участь у спеціалізованих тренінгах, семінарах та конференціях для обміну досвідом і знаннями.

3. В результаті проведених досліджень виявлено основні джерела інформації щодо актуальних питань медицини та фармації – це спеціалізовані публікації, зокрема, «Щотижневик Аптека» та «Фармацевт-практик». Обидва видання користуються популярністю серед фахівців у різних сферах управління фармацією і використовуються як у друкованому, так і в електронному форматі. Варто відзначити, що вітчизняні наукові видання, хоча і є фаховими, залучають менше уваги з боку фахівців. Ця ситуація може впливати на ознайомлення провізорів із новаторськими розробками та досягненнями науковців у галузі фармації, що представляє собою виклик для вдосконалення процесу освіти та інформаційного обміну в цій області.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Громовик Б. П., Горілик А. В. Неперервна фармацевтична освіта в Україні: науково-методичні аспекти управлінсько-економічної підготовки. Монографія. Львів: РАСТР-7, 2012. 166 с.
2. Громовик Б. П., Парновський Б. Л., Заліська О. М. та ін. Концептуальні питання безперервної фармацевтичної освіти. Фармац. журн. 2010. № 3. С. 29–37.
3. Державна служба статистики України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Про лікарські засоби [Електронний ресурс]: закон України № 123/96ВР від 04.04.1996 р. Режим доступу: URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/123/96-вр/page>. Назва з екрана.
5. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (активних фармацевтичних інгредієнтів): Закон України від 30 листопада 2016 р. № 929 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929-2016-%D0%BF#Text>.
6. Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) та затвердження Типової форми договору про здійснення доставки лікарських засобів кінцевому споживачу: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2021 р. № 1002 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1002-2021-%D0%BF#Text>.
7. Про внесення зміни в додаток до розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2013 р. № 843: Розпорядження Кабінету Міністрів України від від 26 липня 2022 р. № 647-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/647-2022-%D1%80#Text>.
8. В Україні наразі працює більше 16 тис. аптек: актуальна

статистика, Щотижневик Аптека, №7 (1328) від 02 травня 2022 року, с.5 URL: <https://www.apteka.ua/article/magazine/1328>.

9. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19-11-1992 № 2801-ХІІ URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12?find=1&text=апт#w1_4.

10. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України 02-03-2015 № 222-VIII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19?find=1&text=фарм#w1_1.

11. Деякі питання державного контролю якості лікарських засобів: Постанова Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/260-2010-п#Text>.

12. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 20 жовтня 2022 року: Наказ МОЗ України від 27.10.2022 № 1931 URL: <http://surl.li/dszvx>.

13. Zbrozhek S. Medical and pharmaceutical legislation: normative and legal regulation of healthcare specialists' activities in Finland. SSP Modern Pharmacy and Medicine. 2021. Vol.1. N.1. P.1-8. URL: <https://doi.org/10.53933/sspmpm.v1i1.5>.

14. D. Umberson, J.K. Montez. Social relationships and health: a flashpoint for health policy. Journal of Health and Social Behavior № 51 (S) P. S54-S66. DOI: 10.1177/0022146510383501.

15. Directive 2001/83/EC of the European parliament and of the Council of 6 November 2001 on the Community code relating to medicinal products for human use. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02001L008320121116&qid=1472567249742&from=EN>.

16. Global Pharmaceutical Industry – Statistics & Facts. URL: <https://www.statista.com/topics/1764/global-pharmaceutical-industry>.

17. International trade in medicinal and pharmaceutical products. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/International_trade_in_medicinal_and_pharmaceutical_products.
18. Mathieu Guerriaud Droit pharmaceutique. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=ytBTDAAAQBAJ&printsec=frontcover>.
19. Medicaid. URL: <https://www.medicaid.gov/>.
20. Office of Regulatory Affairs. URL: <https://www.fda.gov/aboutfda/fda-organization>.
21. Pharmaceutical Administration and Regulations in Japan. URL: <http://www.jpma.or.jp/english/parj/pdf/2019.pdf>.
22. Pharmaceutical quality system (Q10): The International Council for Harmonisation of Technical Requirements for Pharmaceuticals for Human Use (ICH) harmonized tripartite guideline. Current Step 4 version dated 4 June 2008. URL: <https://database.ich.org/sites/default/files/Q10%20Guideline.pdf>.
23. The Agreements on technical barriers to trade (TBT Agreement). Apr. 15, 1994. URL: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/17-tbt.pdf.
24. The economic impact of the U.S. biopharmaceutical industry: 2017 National and State Estimates. URL: <https://www.phrma.org//media/Project/PhRMA/PhRMA-Org/PhRMA-Org/PDF/D-F/Economic-ImpactUS-Biopharmaceutical-Industry-December-2019.pdf>.
25. The Ministry of Health, Labour and Welfare. URL: <https://www.mhlw.go.jp/english/index.html>.
26. The Pharmaceuticals and Medical Devices Agency. URL: <https://www.pmda.go.jp/english/index.html>.
27. World Health Organization. 1 in 10 medical products in developing countries is substandard or falsified. URL: <https://www.who.int/newsroom/detail/28-11-2017-1-in-10-medical-products-in-developing-countries-is-substandard-or-falsified>.

28. [13287-Текст статті-26438-1-10-20230214.pdf](#).
29. [371-Article Text-604-1-10-20190423 \(2\).pdf](#).

SUMMARY

Vysotska Olga

ANALYSIS OF INFORMATION SUPPORT OF PHARMACIES IN UKRAINE

Department of Organization and Economics of Pharmacy

Scientific supervisor: Candidate of Pharmaceutical Sciences, Associate Professor Sakhanda I.V.

Keywords: information support, pharmacy, scientific publications, journals, publications, continuing professional development of pharmacists, pharmaceutical activities

Introduction. The relevance of analyzing the information support of pharmacies in Ukraine lies in the need to ensure the efficient and uninterrupted functioning of the pharmacy system. Information technologies help to improve the accounting of medicines, ensuring the accuracy and speed of inventory management. They also help to improve patient care by providing accurate and up-to-date data on the availability of medicines, their cost and analogues. In addition, information support helps to ensure compliance with legal requirements and control the circulation of medicines, which is an important aspect in the healthcare sector.

The analysis of information support of pharmacies in Ukraine is key to ensuring high quality of pharmaceutical care. Ensuring access to up-to-date information on medicinal products, their properties and interactions is an important step in providing proper medical advice. In addition, it is important to take into account the continuous professional development of pharmacy staff in order to maintain a high standard of qualification. Continuous training allows you to adapt to new trends in the field of pharmacy, use new methods of treatment and effectively interact with patients. The introduction of modern technologies in the management of pharmacies and the processing of large amounts of data can facilitate the processes of keeping records

of medicines, monitoring expiration dates and ensuring proper storage of medicines. Thus, taking these aspects into account helps to improve the efficiency and quality of pharmaceutical care, which affects the overall level of public health.

Materials and methods. The object of the study was pharmacy enterprises located in the city of Kyiv and Kyiv region. To study the aspects of this topic, the method of marketing research was used - specifically, a survey. The survey involved 92 respondents, of whom 95% were pharmacists (pharmacists) and 5% were managers of pharmacies.

Results. Pharmacies in Ukraine are an important element of the healthcare system, providing the population with access to essential medical goods and services. They play a key role in the provision of medicines, pharmacist consultations, prescription drugs and emergency medical services. Pharmacies contribute to disease prevention by disseminating information about vaccinations and the importance of a healthy lifestyle. The location of pharmacies in different districts ensures equal access to medical products. The participation of pharmacies in state welfare programs and their role in social security is also important. Pharmacies contribute to the country's economy by creating jobs and promoting the development of the pharmaceutical industry. With the introduction of innovations and technologies, pharmacies are becoming more convenient for customers by providing online orders and using modern inventory management systems. The educational and preventive work of pharmacy employees helps to improve the health literacy of the population. In general, pharmacies fulfill not only a commercial but also a social mission, helping to maintain and improve public health.

The pharmaceutical industry in Ukraine is subject to legislative and regulatory requirements governing the manufacture, registration, distribution and use of medicinal products. The State Service of Ukraine on Medicines and Drugs Control is responsible for monitoring and controlling the quality of medicines. An important part of the system is also the healthcare reform, which is aimed at improving the accessibility and quality of medical services for citizens. The Ukrainian

pharmaceutical industry is recognized by the government as a strategically important sector of the economy. This decision is based not only on economic aspects but also on the impact on national and defense security. Pharmaceutical activities include the production of medicines and medical devices. It also includes wholesale and retail trade, as well as specialized storage and distribution of these goods through pharmacy warehouses and pharmacies. The study of information support of pharmacies in Ukraine includes a thorough review of various aspects that determine the efficiency and quality of medical care in this industry.

This includes consideration of pharmacy management information systems, methods of electronic medical information exchange, use of online services and electronic prescription registers. It is also important to examine the cybersecurity measures used to protect confidential information, especially when conducting online sales of drugs.

Conclusions. It has been established that pharmaceutical education and activities play a key role in the implementation and maintenance of a high level of International Standards of Pharmaceutical Education. The main mission of these standards is to improve the quality of health care, ensure a high level of competence of pharmacy professionals and ensure their readiness to meet modern challenges in the field of medicine and pharmacy. Pharmaceutical education is determined by the priority of International Standards that define the requirements for curricula, teaching methods and student assessment. The integration of these standards into university programs contributes to the formation of highly educated pharmacists who are ready to implement modern methods and innovations in practice. Pharmaceutical professionals trained in accordance with International Standards have excellent knowledge and skills that contribute to improving the quality of pharmaceutical care. Their activities are focused on ensuring patient safety, optimal use of medicines and active participation in the health care team. This approach to pharmacy education and practice contributes to the creation of a system that meets the needs of the modern healthcare sector and promotes the achievement of higher standards in the

provision of pharmaceutical care.

The state of continuous professional development of pharmacy employees, which is an important element in ensuring high-quality and efficient pharmaceutical activities, is investigated. The relevance of knowledge and skills is one of the critical criteria. Professional development should be aimed at mastering the latest technologies, diagnostic and treatment methods, as well as changes in legislation. The ability to apply and adapt the acquired knowledge to practical work in a pharmacy is also an important indicator. Employees must be able to effectively implement innovations and optimize processes in the pharmacy environment. The evaluation system should take into account the individual needs and interests of employees, contributing to the development of their professional potential. It is also important to encourage participation in specialized trainings, seminars and conferences to share experience and knowledge.